

Obr. 7: Klementinum postavili jezuité u kostela svatého Klimenta jako kolej založenou roku 1556 na podnět krále Ferdinanda I. Kromě ní se v areálu nacházelo gymnázium a akademie, později sjednocená s Karlovým učením

Veškerou činnost učitelů i žáků v internátních jezuitských kolejích do všech podrobností jednotně reguloval základní školní Ratio studiorum, vyhlášený dne 8. ledna 1599, u jehož zrodu stál generál řádu Claudius Aquaviva (generálem 1581–1615). Tento řád zůstal prakticky beze změny po celou dobu intenzivní pedagogické činnosti řádu.¹⁹ Vrchní dozor nad školami připadal provinciálovi, v rámci koleje pak rektorovi. Ani jeden z nich se však bezprostředně nepodílel ani na pedagogické činnosti, ani na jejím řízení. Hlavní praktickou odpovědnost za chod výuky a její kvalitu měli školští prefekti, jejichž počet se lišil podle typu školy. V případě učiliště, které zahrnovalo nižší i vyšší studia, působil v koleji jednak prefekt škol vyšších (praefectus studiorum superiorum), jednak jemu podřízený prefekt škol nižších (praefectus scholarum inferiorum/humaniorum). Pokud bylo při koleji pouze gymnázium, působil zde pouze jeden školský prefekt (praefectus scholarum/studiorum). Školská prefektura patřila k nižším vedoucím funkcím v řádu. Ideálním kandidátem na tento úřad byl úspěšný dlouholetý učitel rétoriky, pro něhož to představovalo nejvyšší kariérní post v řádovém školském systému. Prefekt na výuku dohlížel prostřednictvím pravidelných porad s jednotlivými učiteli, nahlížením do výkazů o prospěchu studentů, které si vedli vyučující, prohlížením sešitů studentů a vedením komisí, před nimiž žáci skládali zkoušky nutné pro postup do dalšího ročníku. Na obsazování vlastních učitelských míst měl jen pranepatrný vliv. Vyučující na jezuitských gymnáziích byli označováni jako magistri a professores a mohli jimi býti jak scholastici approbati, tak i řádoví otcové, a to jak ti, kteří složili slavné sliby, tak ti, kteří je měli teprve před sebou. Po dokončení studií filozofie mohli na teologické fakultě pokračovat jen ti mimořádně nadaní. Školskou praxí prošli všichni jezuité. Ti, kteří prokazovali nadání, kupříkladu ke kazatelství, učili jen krátce. Pro školní praxi měli význam především ti, kteří se roz-

19) Tamtéž, s. 79–82.